

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 2 (862)

2019 m. sausio 26 d.
Išėina šeštadieniais

VIEŠOJI IR PRIVATI PARTNERYSTĖ SAVIVALDYBĖSE: NAUJA GALIMYBĖ AR GALVOS SKAUSMAS? 3–5 p.

Sausio 18 d. Druskininkuose Lietuvos savivaldybių asociacijos iniciatyva surengta konferencija „Viešoji ir privati partnerystė savivaldybėse“. Renginyje dalyvavo ministras pirmininkas Saulius Skvernelis, LSA prezidentas Ričardas Malinauskas, direktorė Roma Žakaitienė, savivaldybių merai, ekonomikos ir inovacijų viceministrė Jekaterina Rojaka, kiti valstybinių institucijų ir verslo atstovai

Romo Gurklio nuotr.

DIDŽIUOJAMĖS LIETUVYBE	12–13 p.
TRYS IŠBANDYMAI VALDŽIAI: KOKIE POKYČIAI NEĮGALIŲŲ LAUKIA 2019-AISIAIS	18 p.
SVEIKATINIMUI IR SPORTUI – DAUGIAU PRIEMONIŲ, PAJĖGŲ IR LĖŠŲ	23 p.

Viešojo ir privati partnerystė **SAVIVALDYBĖSE:**

Sausio 18 d. Druskininkuose Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) iniciatyva surengta konferencija „Viešojo ir privati partnerystė savivaldybėse“. Renginyje dalyvavo LSA prezidentas Ričardas Malinauskas, direktorė Roma Žakaitienė, savivaldybių merai, ministras pirmininkas Saulius Skvernelis, ekonomikos ir inovacijų viceministrė Jekaterina Rojaka, VšĮ „Investuok Lietuvoje“ vadovas Mantas Katinas, Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijos prezidentas Šarūnas Narbutas, kiti valstybinių institucijų ir verslo atstovai.

DIDĖJA SAVIVALDYBIŲ SKAIDRUMAS

„Esu aplankęs bene trečdajį Lietuvos savivaldybių ir galiu drąsiai sakyti, kad miestuose ir miesteliuose gyvena, dirba kūrybingi, kupini idėjų ir savo kraštą mylintys žmonės. Labai svarbi žinia, kad pirmą kartą po daugelio metų pernai regionuose sukurta daugiau darbo vietų nei Vilniuje. Tai liudija apie savivaldybių iniciatyvumą ir sėkmingą merų veiklą“, – konferencijos metu teigė premjeras S. Skvernelis.

Vyriausybės vadovas pabrėžė vis didėjantį savivaldybių skaidrumą – „Transparency International“ Lietuvos skyriaus atlikto savivaldybių skaidrumo tyrimo duomenimis, skaidrumo vidurkis padidėjo nuo 56 iki 69 balų iš 100. Pasak premjero, labai teisinga, kad didesnė partnerystės sričių dalis priskirta vietos savivaldai ir jau sudaryta nemažai sutarčių laisvalaikio, sporto, turizmo infrastruktūros, atliekų tvarkymo, šilumos ūkio ir kitose srityse. Tai sėkminga savivaldybių darbo sritis. Centrinės valdžios institucijos šiuo metu įgyvendina tik keturias partnerystės sutartis, o savivaldybės – 44 sutartis 28-iose savivaldybėse.

Pasak S. Skvernelio, šios Vyriausybės vienas svarbiausių tikslų – padėti Lietuvos regionams, skatinant ir pritraukiant gamybinės investicijas, kuriančias regionuose darbo vietas. Jis pabrėžė, kad būtina didinti regiono patrauklumą investuotojams. Šiuo tikslu Vyriausybė jau pateikė Seimui pasiūlymus paprastinti ir trumpinti žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo procedūras laisvosiose ekonominėse zonose ir pramonės parkuose.

S. Skvernelis nuoširdžiai padėkojo visiems, kurie kryptingu ir kantriu darbu kasmet prisideda prie savivaldos pamatų sutvirtinimo, kurių dėka gražėja miestų ir miestelių aplinka, gerėja mūsų piliečių gyvenimas.

Dėkodamas už sėkmingą bendradarbiavimą tarp Vyriausybės ir LSA, ministras pirmininkas S. Skvernelis LSA prezidentui Druskininkų savivaldybės merui R. Malinauskui įteikė „Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio“ medalį (**kairėje**).

NAUJA GALIMYBĖ AR GALVOS SKAUSMAS?

KONFERENCIJOS TIKSLAS – PASKLEISTI ŽINIĄ

Kaip pabrėžė LSA direktorė R. Žakaitienė, Lietuvoje yra nemažai priežasčių, skatinančių viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą, įgyvendinant įvairių sričių projektus. Viena jų – apribotos savivaldybių skolinimosi galimybės. „Savivaldybėms svarbiems ir reikalingiems projektams įgyvendinti reikia ieškoti kitų finansavimo šaltinių. Privataus kapitalo atsiradimas įvairiuose investiciniuose, ypač dideliuose infrastruktūros ir kelių tvarkymo projektuose, efektyvinant švietimo, sporto ir kultūros pastatų panaudojimą, turėtų teigiamos įtakos plėtrai. Tad konferenciją rengėme norėdami savivaldybių vadovams, administracijų specialistams suteikti kuo daugiau informacijos apie viešosios ir privačios partnerystės teikiamas galimybes ir kad atsirastų drąsos daugiau imtis tokių projektų“, – teigia LSA direktorė R. Žakaitienė.

Direktorė pažymėjo, kad ir visuomenė per mažai žino apie viešąją ir privačią partnerystę. „Vilmorus“ atliktas tyrimas, ką piliečiai žino apie viešąją ir privačią partnerystę ir kaip jų modelį vertina, buvo kita paskata konferencijai surengti, – sako direktorė.

„Atlikti tyrimai parodė, kad Vakarų šalyse įvairiose srityse taikomas viešosios ir privačios partnerystės modelis Lietuvai beveik nežinomas. Apie tokį modelį nieko nežinojo 67 proc. apklausoje dalyvavusių piliečių. Kaip konferencijoje pažymėjo „Vilmorus“ vadovas dr. Vladas Gaidys, apie viešąją ir privačią partnerystę žinojo vienaip ar kitaip su ja susiję aukštesnio išsilavinimo žmonės“, – pabrėžia R. Žakaitienė.

Kaip parodė „Vilmorus“ atliktas tyrimas, 73 proc. mano, kad šis partnerystės modelis galimas sveikatos apsaugoje, 40 proc. – švietimo, 29 proc. – sporto, 26 proc. – infrastruktūros, 21 proc. – visuomeninio transporto, 19 proc. – socialinės apsaugos srityse. 70 proc. apklaustųjų tokiai partnerystei pritarė, nes, jų manymu, tai padidintų paslaugų prieinamumą, skaidrumą ir pagerintų jų kokybę.

LSA direktorės R. Žakaitienės teigimu, įstatyminiai stabdžiai atsirasti viešajai ir privačiai partnerystei pašalinti, bet modelio taikymą savivaldybėse stabdo gana stiprūs centrinės valdžios įtarimai ir bandymas apsidrausti.

Konferencijoje dalyvavęs „Investuok Lietuvoje“ vadovas Mantas Katinas, aptaręs savivaldybių iššūkius užtikrinti viešosios infrastruktūros prieinamumą, teikti kokybiškas viešąsias paslaugas, kurti verslui ir turizmui palankią aplinką, gerinti savivaldybės gyventojų gyvenimo kokybę, peržvelgė sritis, kuriose galima viešoji ir privati partnerystė. O ji, pasak M. Katino, galima įvairiose gyvenimo srityse: energetikoje, atliekų tvarkyme, teikiant transporto paslaugas, sporto ir turizmo kompleksuose, paveldo objektuose, kultūros įstaigose, švietime, sveikatos priežiūroje, socialinėje apsaugoje, mokslo ir technikos parkuose ir kitur. Lietuvos investuotojams kol kas patraukliausi administracinių pastatų vystymo partnerystės projektai.

VIĖŠIOSIOS IR PRIVAČIOS PARTNERYSTĖS PATIRTIMI DALIJASI ŠALIES MERAI IR VERSLININKAI

SIGITAS MIČIULIS
Tauragės rajono meras

Labai teigiamai vertinu viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę. Neseniai pasibaigė viešųjų pirkimų konkursas, ir netrukus turėtų paaiškėti laimėtojas, kuris Tauragėje ir rajono gyvenvietėse atnaujins gatvių apšvietimą, pakeisdamas jį modernesnius ir ekonomiškai efektyvesnius LED šviestuvus. Savivaldybė mažiau mokės už elektros energiją, o verslininkams investicija atsiperks per sutaupytą elektros energiją modernizavus apšvietimą.

Iš sutaupytų savivaldybės biudžeto lėšų Tauragėje statomas baseinas. Rengiamės skelbti koncesijos konkursą baseino eksploatavimui.

Savivaldybė ieško galimybių spręsti įvairias problemas, kooperuojant rajono biudžeto ir privačių įmonių, gyventojų lėšas. Rajono taryba yra priėmusi tvarkas, leidžiančias įmonėms ir gyventojams prisidėti prie gatvių

infrastruktūros sutvarkymo. Kai jie prisideda savo lėšomis, tada 70–80 proc. reikalingų lėšų tai gatvei tvarkyti skiria savivaldybė. Tauragės rajone 2015–2018 m. asfalto paklota vidutiniškai 2,5 karto daugiau nei 2014.

Kooperuojantis tvarkomi keliai, kurie keliai. Tai dažniausiai keliai, kuriais į darbą važiuoja jų darbuotojai ir kuriais vežama produkcija.

Privati žmonių iniciatyva skatinama ir atnaujinant bei modernizuojant pastatus.

Gražių viešosios ir privačios partnerystės pavyzdžių turime ir socialinėje sferoje. Dienos centrų veiklą organizuoja nevyriausybinis sektorius. Rajono taryba yra patvirtinusi tvarką, pagal kurią savivaldybė skatina darbo vietų kūrimą. Pernai pasinaudojant parama rajone buvo įkurtos 44 darbo vietos.

Jei į rajoną ateina didelis investuotojas, tarybos sprendimu savivaldybė skiria lėšų reikalingai infrastruktūrai sutvarkyti. Pavyzdžiui, rajono taryba skyrė 181 tūkst. eurų dujofikavimui, tai pritraukė į Tauragę 26 mln. eurų investiciją. Rezultatas – sukurtos darbo vietos, kuria ma pridėtinė vertė, daugiau surinkta gyventojų pajamų mokesčio. Nors 2018 metams, palyginti su 2017, gyventojų pajamų surinkimo planas buvo padidintas 15 proc., rajonas planuotą sumą ne tik surinko, bet ir viršijo. 2017 metais, palyginti su 2016, gyventojų pajamų mokesčio surinkimas paaugo 45 proc.

VYTENIS TOMKUS
Kaišiadorių rajono meras

Norėjome pasinaudodami viešąja ir privačia partneryste modernizuoti apšvietimą pakeičiant šviestuvus į modernesnius ir labiau taupančius energiją. Nuvykome į savivaldybę, jau įgyvendinusių tokių projektą, bet, pasirodo, kolegoms iškilo problema dėl pridėtinės vertės mokesčio. Iš savivaldybės reikalaujama sumokėti PVM už kelerius metus. Šiuo metu aiškinamasi, ar esant viešajai ir privačiai partnerystei reikia mokėti PVM, ar ne. Kol paaiškės, taikomas ar ne tokiems projektams PVM, nutarėme nuo partnerystės susilaikyti.

EDITA RUĐELIENĖ
Trakų rajono merė

Kol kas rengiamės startuoti su pirmuoju viešosios ir privačios partnerystės projektu. Tai miesto gatvių apšvietimo modernizavimo ir energijos sutaupymo projektas. Šios partnerystės privalumai – savivaldybei nereikės iškart investuoti didelių pinigų. Kai labai apriboti skolinimosi limitai, kai savivaldybės tenka labai daug prisidėti įgyvendinant kitus įvairius projektus, partnerystė labai naudinga sprendžiant gyventojams svarbias problemas. Šiuo metu modernizuoti ir išplėsti rajono gatvių apšvietimą savivaldybei iš biudžeto būtų per sunku. Verslui per 15–20 metų investicijos atsiperka, o gyventojus nuo nepagrįsto kainų kilimo apsaugo sutartiniai įsipareigojimai. Projektą planuojame vykdyti keliais etapais. Pirmiausia apšvietimą sutvarkyti planuojame Lentvarėje, paskui – Trakų mieste, o vėliau – ir visame rajone.

Pradedame nuo Lentvario, nes Trakų mieste yra kiek naujesnis apšvietimas, kitas dalykas – tai saugoma teritorija ir sudėtingiau vykdyti bet kokius darbus.

Trakams buvimas saugomoje teritorijoje apsunkina tiek verslo investicijų, tiek viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės projektus. Pasinaudodami partnerystės modeliu norėtume sutvarkyti kelis objektus, bet dėl saugomų teritorijų teisės aktų nesame tikri, ar viską pavyks įgyvendinti. Esami neaiškumai trukdo prisitraukti investuotojus ir tai apsunkina spartesnę miesto plėtrą. Turime įstrigusius net kelis objektus, kurių miestiečiai ir svečiai labai laukia. Tai Trakų autobusų stoties rekonstrukcija, Trakų gimnazijos rekonstrukcija, išplečiant sporto salę ir pritaikant ją ne tik gimnazijos, bet ir miesto reikmėms. Sunku planuoti ir vykdyti projektus, kai vieną dieną yra suderinami projektiniai pasiūlymai, pagal juos rengiami techniniai projektai, o vėliau projektai nederinami. Verslui reikia sprendimų „čia ir dabar“, todėl matant tokią situaciją verslą prisitraukti nėra lengva.

VITALIJUS MITROFANOVAS
Akmenės rajono meras

Turėjau galimybę susipažinti su britišku viešosios ir privačios partnerystės modeliu. Susitikau su asmeniu, įgyvendinusi apie šimtą partnerystės projektų, ir jis pabrėžė, kad ši partnerystė pateisinama tik tais atvejais, kai nėra pakankamai savų finansinių išteklių.

Tad manau, kad kalbos apie viešąją ir privačią partnerystę yra tik burnos aušinimas. Kad ir Vilniaus Balsių mokyklos atvejis. Savivaldybė ėmėsi įgyvendinti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės projektą, bet verslo investuojamos lėšos įskaičiuojamos į skolinimosi limitą. Kol kas viena yra viešąją ir privačią partnerystę vertinant teoriškai, ir visiškai kitaip yra, kai ją pabandai pritaikyti realiame gyvenime. Dalis Lietuvos įstatymų tą partnerystę apunkina.

Turiu labai gaudžią bandymo pasinaudoti viešosios ir privačios partnerystės modeliu patirtį. Buvome vieni pirmųjų, pabandę naudojantis partneryste pastatyti baseiną. Du kartus skelbėme konkursą, ieškojome privačių partnerių, kvietėme pinigų, bet, deja, nė vieno partnerio mūsų projektui neatsirado. Savivaldybė buvo pasirengusi kasmet skirti po 500 tūkst. eurų, kad vaikai baseine galėtų mokytis plaukti. Tačiau ir tai verslo nesudomino. Aš manau, kad, išskyrus kurortus, mažose savivaldybėse šiai partnerystei reikia dėti didžiulį kryžių. Ko gero, šiandien ir Šaulių miestas yra per mažas, kad partnerystės projektai būtų įdomūs verslui.

Bandydami įgyvendinti partnerystės projektą ne tik sugaišome ketverius metus ir iki šiol

mūsų vaikai neturi kur išmokti plaukti, bet dar ir centrinės valdžios esame skriaudžiami. Ar ne keistai atrodo, kad Palangai, kur viešąjai ir privačiai partnerystei yra puikiausios sąlygos baseinui statyti, buvo skirta lėšų pagal VIP, o Akmenei – ne, nes akmeniškiai, girdi, gali į Šiaulių baseiną važinėti. Tik ar daug žmonių pavargę po darbo dienos ryšis su vaiku vakare važiuoti į baseiną. Juk vien kelionei teks sugaišti daugiau kaip valandą. Deja, Finansų ministerijos specialistai aiškina, kad 50 kilometrų spinduliu tokių objektų kaip baseinas statyti nereikia. Man tai atrodo visiškai absurdas. VIP lėšos, mano supratimu, ir turi būti skiriamos toms savivaldybėms, kurioms neįmanoma kitu būtu įgyvendinti rajono bendruomenei svarbių projektų.

SIGITAS BESAGIRSKAS
Vilniaus verslo ir pramonės asociacijos prezidentas

Šiandien, po kai kurių liūdnei pagarsėjusių projektų, kaip Vilniaus Balsių mokykla, viešoji ir privati partnerystė yra ganėtinai devaluota. Į ją neretai žiūrima kaip į lengvai korupcinį reiškinį. Tačiau teisingai vystoma partnerystė atsiperka su kaupu, ir ji galėtų būti taikoma įvairiose srityse. Turime ir gražių pavyzdžių. Birštono savivaldybė vietos gyventojams išduoda korteles, kurios jiems leidžia pigiau naudotis gan brangiai kainuojančiomis kurorto paslaugomis. Tokia partnerystė naudinga ir verslui, ir gyventojams. Manau, kur verslas gali teikti paslaugas, savivaldybė tų funkcijų neturėtų vykdyti.

Daugelis savivaldybių skundžiasi, kad visoms funkcijoms gerai vykdyti trūksta

lėšų: pradėdant nuo švietimo ir sveikatos ir baigiant kiemų tvarkymu ar aplinkos priežiūra. Tas problemas galima išspręsti per partnerystę. Puiki Vilniaus patirtis, skiriant 100 eurų vedantiems vaikus į privačius darželius arba sumokant auklei. Tai leidžia ir gyventojams rinktis juos labiau tenkinančią paslaugą ir spręsti vietų darželiuose trūkumo problemą.

Problema – mažų miestelių gydymo įstaigų paslaugos. Gyventojai skundžiasi jų kokybe ir kilus problemai daugelis pagalbos ieško didesniuose miestuose. Tai niša partnerystei. Dabar gydymo įstaigoms išlaikyti savivaldybės skiria nemažas lėšas. Tad dalį jų nukreipiant savivaldybėje privačioms gydymo įstaigoms atsirastų galimybė gyventojams gauti kokybiškas gydymo paslaugas, tuo pačiu verslas galėtų sukurti naujų, gerai apmokamų darbo vietų.

Partnerystė puikiai tinka teikiant viešojo transporto paslaugas. Kai Vilnius 16 proc. viešųjų transporto paslaugų perdavė privatininkams, pagerėjo visos mieste teikiamos gyventojų pervežimo paslaugos. Klaipėda dar anksčiau yra perdavusi 50 proc. šių paslaugų. Atsiradusi konkurencija pagerino paslaugos kokybę ir sumažino kainas.

Ne paslaptis, kad verslas partnerystę su savivaldybėmis vertina kaip labai rizikingą. Kuo mažesnė savivaldybė, tuo didesnė rizika. Vietos verslas sunkiai įsileidžia iš kitur ateinančią investuotoją. Todėl verslininkai imdamiesi savivaldos inicijuojamų projektų nustato aukštas kainas, kad nepasisėkus atsipirktų patirtos išlaidos. Tai niekam nieko gero neduoda. Kitas dalykas, mažose savivaldybėse įsigalėję pažinčių santykiai, trukdantys ateiti investuotojams. Dar viena didelė problema, kad klasikinio lizingo santykiais savivalda pavadinama partneryste – tarkime, savivaldybė neturi lėšų vienam ar kitam objektui vystyti, jį išvysto verslas, o savivaldybė už penkiagubą sumą per tam tikrą laiką jį išsipirka.

Partnerystės užtikrinimo garantas – višumas, nepriklausomų ekspertų pritraukimas ir viso to viešinimas. Savivaldybės užduotis – kainas sureguliuoti taip, kad jos neviršytų rinkos kainų.

Vertinant dabartinių savivaldybių veiklą, matau labai didelę pažangą. Manau, tai paskatins viešąją ir privačią partnerystę.

„Savivaldybių žinioms“ jau 22!

Junkitės ir sekite mus facebook savzinios

„Savivaldybių žinių“ feisbuko paskyra – langas pozityvumui!

Prieš Naujuosius metus Alytuje į darbą išvažiavo nauji autobusai. Jų pirmasis pasirodymas įvyko miesto Rotušės aikštėje (**nuotr.**). Apžiūrėti autobusų atvyko ir neįgaliųjų atstovai, kurie jau seniai laukė, kada Alytuje bus neapsunkintas įlipimas į viešąjį transportą. Aktyvi visuomenininkė Kristina Dūdonytė išbandė įlipimo ir išlipimo rampos patogumą. „Turiu pripažinti, kad nuo šiol judėjimo apribojimų turintys alytiškiai be problemų galės naudotis viešuoju transportu“, – teigė Kristina.

„Labai smagu, kad atnaujintas viešasis transportas. Alytaus miestas vis draugiškesnis šeimai ir aplinkai – autobusai patogūs ir pritaikyti mamoms su mažais vaikais, neįgaliesiems, senjorams“, – teigė Alytaus miesto meras Vytautas Grigaravičius.

„Pasiryžę dirbti Alytaus žmonėms su didele atsakomybe pristatome tai, ką turime geriausia. Kviečiame palikti savo automobilius ir, ypač žiemą, naudotis patogiu viešuoju transportu. Žinoma, padaugėjus maršrutų laukia pereinamasis laikotarpis, dedame visas pastangas, kad pradžia būtų sklandi. Iš pradžių tikimės tolerancijos ir iš keleivių“,

– kalbėjo UAB „Kautra“ generalinis direktorius Linas Skardžiukas.

Alytuje gyventojai galės važinėti naujais 27 M2 klasės mažesniais ir penkiais didesniais M3 klasės žemagrindžiais autobusais. Ne vėliau kaip per penkis mėnesius bus įdiegta keleivių informavimo sistema ir elektroninis bilietas. Perplanavus maršrutus keleiviai galės važiuoti ten, kur anksčiau autobusai nekursuodavo. Tikimasi, kad tvarkingi autobusai, nauji tvarkaraščiai paskatins alytiškius palikti savo automobilius namie ir padidins keleivių srautus bent dešimčia proc.

Miesto taryba patvirtino ir mėnesį galiosiančių viešojo transporto bilietų kainas, kurios ypač palankios moksleiviams, nes jiems suteikiama net 80 proc. nuolaida. Vienas bilietas kainuos 25 eurus, moksleiviams – 5 eurus. Turintys teisę į 50 proc. lengvatą mėnesinį bilietą galės įsigyti už 12,5 euro. Vieno bilieto kaina išlieka ta pati – 0,6 euro.

Sutartis dėl viešojo transporto pasirašyta septyneriems metams su galimybe pratęsti dar trejiems, teikiama paslaugas įvertinus gerai. Viešojo transporto paslaugų vertė dešimčiai metų sudaro per 18 mln. eurų, o technologinių sistemų – 1,4 mln. eurų.

KAIP SAVIVALDYBĖS GALĖTŲ TAPTI DAR SKAIDRESNĖS?

Pasaulinės nevyriausybinių organizacijų, tiriančios įvairaus pobūdžio korupciją, „Transparency International“ Lietuvos skyrius (TILS) pateikė naujausią savivaldybių skaidrumo tyrimą. Analizuotos šių institucijų interneto svetainės ir vertintas veiklos skaidrumas. Iš 60-ies savivaldybių Klaipėda jame užėmė šeštąją vietą. Ant to paties laiptelio atsідūrė Kretingos ir Švenčionių rajonų savivaldybės.

„Nors tobulėti, žinoma, yra kur, norėčiau tyrimo rezultatais pasidžiaugti. Juk pralenkėme visus didžiuosius Lietuvos miestus. Be to, iš 19 vietos 2014 metais pakilome į šeštą. O skaičiai, mano galva, yra savaime iškalbingi. Juolab kad tyrimą atlieka visame pasaulyje žinoma nevyriausybinių organizacija, kurios nešališkumu niekad nebuvo suabejota. Tariau jiems aciu už atliekamą darbą“, – kalbėjo Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktorius Saulius Budinas.

Uostamiesčio savivaldybė daugiausia balų įvertinta tokiose srityse, kaip viešųjų pirkimų, biudžeto ir jo vykdymo skaidrumas. Pasak „Transparency International“ Lietuvos skyriaus atstovų, per pastaruosius ketverius metus mūsų šalies savivaldybės tapo skaidresnės. Palyginti su 2014 metais, savivaldybių skaidrumo vidurkis padidėjo nuo 56 iki 69 balų iš 100 galimų.

Savivaldybių interneto svetainių analizę TILS atliko 2018 m. spalio–gruodžio mėnesiais. Vertinimo rezultatai buvo siunčiami visoms savivaldybėms, joms sudaryta galimybė pradėti viešinti trūkstamą informaciją ir taip pakoreguoti savo įvertinimą. Atsižvelgiant į tai, duomenys uostamiesčio savivaldybės interneto svetainėje taip pat buvo

papildyti.

Mažeikių rajono savivaldybei skirti 74 balai iš 100 galimų ir ji kartu su dar šešiomis savivaldybėmis dalijasi devinta vieta.

Tyrimo vertinti septyni komponentai – kiek informacijos savivaldybės teikia apie savo darbuotojus, tarybos veiklą, antikorpines priemones, savivaldybių įmones ir bendroves, metinį biudžetą, viešuosius pirkimus ir gyventojų galimybes dalyvauti priimančioms sprendimams. Analizuota, ar savivaldybės skelbia ne tik privalomą viešinti, bet ir papildomą informaciją apie savo veiklą. Kone visose vertinamose kategorijose Mažeikių rajono savivaldybė įvertinta daugiau nei 60 balų, o geriausiai įvertintas savivaldybės tarybos darbo viešinimas – net 100 balų.

Daugiausia apie savo veiklą viešina Joniškio ir Alytaus rajonų savivaldybės, surinkusios atitinkamai po 94 ir 90 balų.

Savivaldybės tarybos narių ir darbuotojų interesus išsamiausiai pristato Birštono, taip pat Joniškio ir Telšių rajonų savivaldybės, antikorpines priemones – Alytaus ir Joniškio rajonų savivaldybės, apie viešuosius pirkimus geriausiai atsiskaito Joniškio rajono ir Klaipėdos miesto savivaldybės, apie galimybes gyventojams dalyvauti savivaldybės veikloje – Alytaus, Joniškio ir Molėtų rajonų savivaldybės.

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus TILS parengė rekomendacijas, kaip savivaldybės galėtų tapti dar skaidresnės. Vertinimo metodologija kurta pagal „Transparency International“ Portugalijos ir Slovakijos skyrių savivaldos skaidrumo tyrimus.

SŽ inf.

DIDŽIUOJAMĖS LIETUVYBĖ

Šimtai tūkstančių lietuvių įsikūrė gražioje šalyse už didžiojo Atlanto vandenyno

Seimui 2019-uosius paskelbus Pasaulio lietuvių metais, buvo pabrėžta, kad pasaulio lietuvių metai – tai kokybiškai naujas Lietuvos diasporos ir valstybės dialogas.

Lietuvos Respublikos garbės konsulas

ALGIMANTAS KARNAVIČIUS (*nuotr.*), dvidešimtmetį reziduojantis JAV, Floridos Sankt Peterburgo apygardoje, sutiko pasidalyti Floridos lietuvių klubo kasdienybę, planais ir įžvalgomis apie bendravimą su Lietuva. A. Karnavičius gimė Čikagoje, tačiau beveik visą savo gyvenimą pragyveno Floridoje. A. Karnavičiaus mama Angelė – Floridos lietuvių klubo įkūrėja, todėl patriotiškos idėjos ir lietuviybė Algimantą supa visą jo gyvenimą.

Kaip pasitikote Lietuvos nepriklausomybės šimtmetį?

Šimtmečio metai buvo labai įdomūs. Praėjusiais metais Sankt Peterburge turėjome labai didelę Vasario 16-osios minėjimo šventę. Ji tęsėsi net dvi dienas. Atvyko daug svečių iš Amerikos ir Lietuvos, choras iš Filadelfijos, kitų šalių konsulai, lankėsi ambasadorius iš Vašingtono Rolandas Kriščiūnas. Buvo susirinkę ir kartu šventė bent 400 Floridos lietuvių.

Liepos mėnesį lankiausi Lietuvoje pasaulio lietuvių konsulų suvažiavime. Iš viso buvo apie 170 Lietuvos konsulų iš įvairiausių pasaulio šalių. Susitikome su prezidentu, užsienio reikalų ministru, kitais valstybės tar-

nautojais. Tai buvo prasmingas susitikimas. Buvo labai smagu aplankyti Marijampolėje gyvenančius gimines, parodyti žmonai, kuri yra amerikietė, Lietuvos grožį ir žmones. Gražiausia vizito dalis – tuo metu vykusi Dainų šventė, padariusi labai didelį įspūdį visiems konsulams. Niekas iš mūsų nesitikėjo tokio didelio ir gražaus renginio.

Kokios nuotaikos ir kokie planai Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenėje?

Praėjusiais metais jautėme kartų pasikeitimą. 2018 metų pabaigoje Sankt Peterburgo rajono Floridos lietuvių klube įvyko klubo valdybos rinkimai. Pirmą kartą per klubo gyvavimo istoriją prezidentė išrinkta vadinamoji *trečiabangė*, t. y. ne JAV gimusi, bet iš Lietuvos prieš dešimtmetį išvykusi klubo narė – Donata Kovarienė. Visi jau ne vienus metus to *kartų* pasikeitimo nekantriai laukė, ir pagaliau jis įvyko. Anksčiau *trečiabangiai* tik iš šalies žiūrėjo į Floridos lietuvių klubą ir jo veiklas, dabar pagaliau ir jiems bus lengviau įsitraukti ir dalyvauti klubo veiklose. Nuo šių metų pagaliau žiūrėsime pirmyn, o ne atgal. Tas pasikeitimas buvo būtinas jau ne vienus metus. Mano manymu, iki šiol, įskaitant mano tėvelius, kurie įkūrė Sankt Peterburgo Floridos lietuvių klubą, visuomet žiūrėjo atgal. Kaip buvo Lietuvoje, kaip gaila, kad Lietuva nėra laisva, kai Lietuva atgavo nepriklausomybę, tuomet visi dalydavosi prisiminimais, kaip būdavo anksčiau. Dabar *trečiabangiai* žiūri į ateitį. Jie žiūri pirmyn. Todėl, mano manymu, pokyčiai buvo privalomi ir visai klubo bendruomenei bus labai sveika.

Klubo prezidento išrinkimas nebuvo toks lengvas. Buvo tam tikrų konfliktų ir nusivylimų iš vadinamųjų *dipukų* pusės. Išsiskyrė tam tikros nuomonės, tačiau senieji klubo nariai užleido savo vietas jaunesniems, iniciatyviems klubo valdybos nariams.

Mano mama Angelė Karnienė yra vienintelė likusi gyva klubo įkūrėja, įkūrusi klubą prieš 60 metų.

Kiekvieną sekmadienį ir ketvirtadienį dalyvaujame lietuviškuose pietuose, aptariame savaitines aktualijas, žiūrime filmus. Žmonių skaičius išlieka panašus jau daugelį metų. Norėtume, kad klubo narių augtų daugiau, bet gal taip dabar ir bus, išrinkus naują klubo prezidentę ir pasikeitus kartoms. Ateina nauji žmonės, jie turi daug entuziazmo ir idėjų,

kurių mums taip reikia.

Seimas 2019-uosius paskelbė Pasaulio lietuvių metais. Ar jaučia- te dialogą su Lietuva?

Na, kaip suprantate, apie Pasaulio lietuvių metų paskelbimą išgirdau pirmą kartą. Manau, kad čia ir yra didžiausia problema – metai skirti pasaulio lietuviams, bet žinia apie paskelbimą iš Lietuvos neišeina ir pasaulio lietuviai to net nesužino. Manau, kad nėra pakankamai reklamos ir apie tokius renginius Lietuvos atstovai turėtų garsiau kalbėti. Pritariau idėjoms, tačiau kol kas tai – tik gražios mintys, reikia imtis darbų.

Ar sulaukiate daug svečių iš Lietuvos?

Lietuvos valdžia nesuteikia man per daug įgaliojimų. Aš galiu tik nukreipti žmones į ambasadas ir dalijuosi turima informacija. Būdamas Floridos lietuvių konsulu jau dvidešimt metų, nesulaukiu daug svečių iš Lietuvos, svečiai dažniau važiuoja į Floridos lietuvių klubo rengiamus renginius. Šiandien padėtis yra kur kas geresnė, nei prieš dešimt ar dvidešimt metų. Administravimas ir bendrystė su kitais JAV konsulatų daliniais, pavyzdžiui, su Niujorko ar Čikagos, yra glaudūs. Turime JAV konsulų suvažiavimus, dalijamės turimomis problemomis ar džiaugsmais. Mūsų, JAV garbės konsulų, turime net 26.

Kokios dar yra pagrindinės garbės konsulo funkcijos?

Duoti žinią ne lietuviams apie Lietuvą. Tai svarbiausias dalykas. Vien tik Meksikos įlankoje šalia Sankt Peterburgo esančioje Tampos įlankoje yra 30 kitų šalių garbės konsulų, balandį, kaip ir kasmet, susitinkame su kitų šalių konsulais Tampos regione. Vienas pavyzdžių – šį savaitgalį Tampoje rodome lietuvišką M. Markevičiaus filmą „Tarp pilkų debesų“, į kurį kviečiame ne tik Floridos lietuvius, bet reklamuojame ir tarp amerikiečių.

Šiomet sukanka 70 metų, kai buvo paskelbta Lietuvių charta, kuria įsteigta Pasaulio lietuvių bendruomenė, apibrėžtos pamatinės lietuvių ir tautinės bendruomenės teisės, vertybės, principai. Ar Floridos lietuvių bendruomenė ir klubas turi savitą chartą, taisykles ar bendruomenės teisių rinkinį?

Floridos lietuvių klubo įstatai buvo įregistruoti jau prieš 60 metų, jais vadovaujamės priimdami naujus narius, rengdami rinkimus. Floridos lietuvių klubas – vienas seniausių ne tik pietinėse JAV valstijose, bet ir visoje šalyje. Mano tėvai, įkūrę klubą, buvo patys jauniausi nariai,

pilni energijos ir entuziamo, todėl labai palaikau naujų narių įtraukimą į klubo veiklą.

Kokie tolimesni planai? Kokius renginius planuojate?

Neturėjome daug ką pasiūlyti *trečiabangiams*, jiems su *dipukais* nebuvo daug smagumo ir bendrumo. Todėl planuojame naujus renginius, veiklas, bendras jungtis tarp įvairaus amžiaus Floridos lietuvių klubo narių. Manau, judame tinkama kryptimi. Būtų gerai, jeigu galėtume išspręsti komunikacijos problemas tarp Floridos lietuvių. Florida – didelė valstija, turime daug kolonijų – Sankt Peterburgo lietuvių bendruomenė yra didžiausia Floridoje, tačiau yra ir Palm Beach, Džiuno Beach, Orlando, Fort Majers, Jaksonvilio, Naples, Majamio lietuvių, kurie norėtų jungtis į bendrą bendruomenę, kurios kol kas nėra. Reikia sujungti Floridos lietuvius. Bendravimo su Lietuva pavyzdį turėtume imti iš kitų šalių – tarkime, Italijos, kurios imigrantų JAV yra tikrai gausu. Reikia ryšius laikyti širdyje ir prote, nejaušti nuoskaudų ir didžiulis savo paveldu. Labai svarbu visus šiuos jausmus jausti abiem pusėms – tiek Lietuvai, tiek išeiviams. Kol kas atrodo, kad lietuviai Lietuvoje į išeivius žiūri su šokia tokia nuoskauda.

Kaip gyvenimą keičia neišspręstos dvigubos pilietybės klausimas?

Dvigubos pilietybės klausimas, mano manymu, turi būti išspręstas, ir kuo greičiau. Aš visiškai palaikau dvigubos pilietybės idėją. Po Antrojo pasaulinio karo Lietuva augo per visą pasaulį. Tai žmonės, išlaikantys savo kultūrą ir besididžiuojantys savo lietuvišku paveldu. Neleisti tiems lietuviams būti Lietuvos piliečiams būtų nusikaltimas.

Ko palinkėtumėte lietuviams Tėvynėje?

Lietuva yra ne tik Lietuvos ribose. Čia, Floridoje, taip pat yra gabalėlis Lietuvos. Nors aš esu gimęs JAV, aš irgi esu lietuvis. Amerikos lietuvis. Tačiau mes labai didžiuojamės lietuvių. Mūsų tauta – unikali, maža šalis, stipriai gyvuojanti ne tik Lietuvos ribose, bet ir visame pasaulyje. Praėjusį kartą viešėdamas Lietuvoje, buvau labai nudžiugintas lietuvių laime. Kiekvieną kartą vėl atvykdamas į Lietuvą matau geruosius pokyčius, o tauta tampa vis laimingesnė. Todėl labai palinkėčiau nesustoti, būti vis laimingesniems ir didžiulis savo paveldu taip, kaip mes didžiuojamės juo Floridoje.

Kalbėjosi Ieva Cataldo

JAMŽINTA ŠIMTMEČIO IDĖJA

LINA ŠUTKIENĖ

Sausio 18 d. prie Joniškio esančio Krepšinio muziejaus atidengta jamžinta idėja, skirta Lietuvos šimtmečio garbei. Ekspонатas – pergales minintis kamuolys – daugiau kaip trijų metrų skersmens, apie 1,5 m aukščio ir daugiau nei 300 kg svorio, sumontuotas ant Krepšinio muziejaus sienos.

Idėjos sumanytojas Krepšinio muziejaus įkūrėjas, savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausiasis specialistas Leonas Karaliūnas (*kairėje*) buvo vienintelis, pateikęs projektą skelbtam Lietuvos šimtmečio jamžinimo konkursui. Ekspонатą sukūrė ir per porą mėnesių idėją įgyvendino du menininkai iš Šiaulių – Rimas Navickas ir Eduardas Kaltanas. Renginyje dalyvavo Joniškio rajono meras Gediminas Čepulis, mero pavaduotoja Vaida Aleknavičienė, administracijos direktorius Aivaras Rudnickas, direktoriaus pavaduotojas Artūras Pališkevičius, Šiaulių sąjungos nariai, policijos pareigūnai. Renginyje šurmulio tautinė simbolika pasipuošė „Saulės“ pagrindinės mokyklos moksleiviai. Už projekto įgyvendinimą ir originalumą rajono vadovai dėkojo idėjos autoriui L. Karaliūnui, ekspona-

tą kūrusiems ir montavusiems menininkams.

Į šventę atvykęs 2003 metais į Europos krepšinio sostą Lietuvos vyrų rinktinę vedęs krepšinio treneris Antanas Sireika kalbėjo, jog joniškiečiai gali didžiulis, kad turi tokio pasaulinio lygio muziejų, kuris yra vienintelis Lietuvoje, o dabar dar išsiskiria ir kaip akcentas Lietuvos šimtmečio garbei.

Idėjos autorius L. Karaliūnas pažymėjo, kad tokio akcento nerastume nė vienoje valstybėje, važiuodami aplink Baltijos jūrą. „Dirbome beveik tris paras, reikėjo ir krano, ir bokštelių. Paskutinį vakarą, sausio 14-ąją, darbus baigėme iki vidurnakčio likus pusvalandžiui... Esu įsitikinęs, kad Lietuvą išgarsino tik krepšinis, mūsų šalį žinojo tik dėl krepšinio. Todėl ir šalies šimtmetį norėjau jamžinti paminklu krepšiniui“, – kalbėjo šio projekto entuziastas.

TRYŠ IŠBANDYMAI VALDŽIAI: KOKIE POKYČIAI NEJGALIŲJŲ LAUKIA 2019-AISIAIS

SIMONA KUNIGONYTĖ
Dirbančių neįgaliųjų asociacijos vadovė

Praėjusius metus Lietuvos neįgalieji prisimins kaip tuos, kuriuos ženklino svarbios pergalės, bet netrūko ir naujų planų bei skambių valdžios pažadų. Tačiau kas šiemet laukia neįgaliųjų ir ar integracijos skatinimo egzaminas bus išlaikytas, pasitikrinti galėsime jau visai greitai, per savivaldos rinkimus kovo mėnesį.

PIRMASIS IŠBANDYMAS – RINKIMAI

Pirmasis išbandymas, aiškiai parodysiantis, kaip keičiasi neįgalių žmonių situacija šalyje ir jų galimybės dalyvauti valstybės gyvenime, bus net treji šalyje vyksiantys rinkimai. Kaip nustatė Vilniaus apygardos administracinis teismas, iki šiol didžiojoje dalyje rinkimų apygardų jie vykdavo diskriminuojant judėjimo negalią turinčius žmones.

Pernai teismas priėmė itin svarbų sprendimą dėl žmonių su negalia diskriminacijos per 2016 m. Seimo rinkimus ir aiškiai pasakė, kad valstybė neužtikrino žmonių su judėjimo negalia teisių visavertiškai dalyvauti rinkimuose. Balsavimo patalpos, inventoriai ir aplinka nebuvo pritaikyti judėjimo negalią turintiems žmonėms, o jų galimybės vykdyti savo pilietinę pareigą buvo itin apsunkintos. Tai labai svarbus ir iškalbingas klausimas, parodantis valstybės požiūrį į neįgaliuosius. Ir, suprantama, kyla klausimas, ar šiais metais situacija bus bent kiek pasikeitusi, ypač turint omenyje, kad prie balsadėžių rinksimės net tris kartus.

Preliminariais Lietuvos neįgaliųjų forumo duomenimis, per 2016 m. rinkimus iš 1996 rinkimų apylinkių tik 699 balsavimo patalpos

buvo pritaikytos neįgaliesiems. Taigi daugiau kaip 60 proc. rinkimų apylinkių buvo netinkamos žmonėms su judėjimo negalia, taip pat senyvo amžiaus žmonėms.

Liūdina ir tai, kad padėtis, bent jau sostinėje, per dvejus metus beveik nepasikeitė. Gruodžio mėnesį paskelbtais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tyrimo duomenimis, iki šiol neįgaliesiems pritaikytos 56 (37 proc.) rinkimų apylinkės iš 151, o nepritaikytos – 95 (63 proc.). Atrodo, sunku patikėti, tačiau nė viena rinkimų apylinkė sostinėje iki šiol neturi neįgaliesiems pritaikytų balsavimo kabinetų, o kai kuriose seniūnijose nė į vieną rinkimų apylinkę žmogus su neįgaliojo vežimėliu tiesiog negalėtų patekti.

ANTRASIS IŠBANDYMAS – TEISĖS Į MOBILUMĄ UŽTIKRINIMAS

Rinkimų apylinkių neįgaliesiems klausimas tik išryškina opią problemą, kuri žinoma jau labai seniai, tačiau pastangos keisti padėtį dažniausiai lieka deklaratyvios.

Absoliuti dauguma rinkimų apylinkių įrengiamos ugdymo įstaigose, dažniausiai – mokyklose, ir tas faktas, kad į jas judėjimo negalią turintys žmonės negali ateiti balsuoti, atveria ir kitą skaudulį – tose mokyklose nėra sudarytos sąlygos ir mokyti negalią turintiems vaikams. Apskritai požiūris į viešųjų pastatų ir erdvių pritaikymą išlieka itin formalus, vardan varnelės. Tarkime, net į kai kurias formaliai „pritaikytas“ mokyklas realiai nėra galimybės patekti, nes nėra užvažiavimo iš automobilių stovėjimo aikštelės ant šaligatvio, didelė dalis mokyklų neturi neįgaliesiems pritaikytų automobilių stovėjimo vietų, o įrengtos nuovažos (pandusai) yra per stačios ir tiesiog netinkamos naudoti.

Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje įtvirtintas įpareigojimas pritaikyti aplinką neįgaliesiems kartais traktuojamas taip formaliai, kad įgyja groteskiškas formas. Tenka atsidurti įstaigose, kurios iš pirmo žvilgsnio yra pritaikytos judėjimo negalią turintiems žmonėms. Tačiau tas pirmas žvilgsnis ir baigiasi ties nuovaža, keltuvas ar liftu. Jei realiai judėti įstaigos koridoriais ir į kabinetą patekti iš tiesų prireiktų neįgaliajam, būtų sunkiai įgyvendinama užduotis. Minimalius ir formalius kriterijus tokios įstaigos neva atitinka. Deja, realiai mes su tokiomis problemomis susiduriame kasdien vos išėję pro duris. Padėtį iš esmės pakeisti galėtų ne vien aplinkos pritaikymui skirtų lėšų didinimas, bet ir elementarus sąmoningumas, suvokimas, kam ir kodėl to reikia.

TREČIASIS IŠBANDYMAS – DIDESNĖ INTEGRACIJA Į DARBO RINKĄ

Kalbant apie didesnę neįgaliųjų integraciją į įgalinimą, nuolat iškyla klausimas, kaip paskatinti daugiau neįgaliųjų įsidarbinti, o darbdavius nebijoti priimti į kolektyvą neįgaliojo. Nuo to, kad daugiau neįgaliųjų turės darbą, bus geriau visiems, esu tuo tikra. Visuomenėje dar labai daug mitų apie tai, ką gali ir ko negali dirbti neįgalieji. Kai kurie mitai kausto darbdavius, kai kurie – ir pačius neįgaliuosius. Liūdna, bet diskriminacija dėl negalios yra tokia paplitusi, kad kartais priverčia žmones savo neįgalumą slėpti nuo potencialių darbdavių. Žinoma, sunkios negalios atvejais tai dažniausiai neįmanoma, bet pats faktas tikrai iškalbingas. Ypač daug diskusijų šiais metais kels sunkiausias negalios žmonių įdarbinimas ir socialinių įmonių veiklos klausimas. Gaila, kad dirbančius neįgaliuosius, užuot telkus bendram tikslui, bandoma supriešinti. Esą dirbantieji socialinėse įmonėse naudojasi valstybės parama, o norintys dirbti atviroje darbo rinkoje tokios galimybės neturi. Tačiau čia nėra vien juoda ir balta, kad ir kaip tas spalvas norisi sutirštinti. Juk darbas socialinėse įmonėse yra išeitis tiems, kurie atviroje darbo rinkoje nėra laukiami dėl daugybės skirtingų priežasčių. Dabartinėje sistemoje yra trūkumų, juos galima šalinti, tačiau dialogo, kaip tai daryti būtų geriausia, labai trūksta. Tikiuosi, kad situacija keisis ir šiuos metus galėsime vadinti dialogo metais.

Viena iš siūlomų priemonių integracijai į darbo rinką skatinti – kvotos neįgaliesiems viešajame sektoriuje. Taip tikimasi paskatinti pozityvią neįgaliųjų diskriminaciją.

Nuo vasaros veiklą pradės Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, taip pat turėtų pradėti veikti kvotų viešajame sektoriuje programa. Tačiau kol kas nėra duomenų apie tai, kaip ši kvotų sistema realiai veiktų, kiek investicijų pareikalautų ir ar apskritai yra planas, kaip ją įgyvendinti. Kita vertus – siūloma 5 proc. kvota turbūt jau daugelyje įmonių ir įstaigų yra įgyvendinama, tačiau čia dirba tie žmonės, kurie darbą tikrai galėtų rasti ir atviroje darbo rinkoje. Klausimas, ar į kvotas nebus žiūrima formaliai, ar bus sudaromos sąlygos dirbti judėjimo negalią turintiems, akliems ir silpnaregiams. Įdarbinti žmogų su negalia yra gana rimtas įsipareigojimas, ir jei viešasis sektorius šioje srityje nori imtis lyderystės, tai tikrai geras ženklas.

SVEIKATINIMUI IR SPORTUI – DAUGIAU PRIEMONIŲ, PAJĖGŲ IR LĖŠŲ

Nuo sausio 1 d. įsigalioja nauja Lietuvos Respublikos sporto įstatymo redakcija, kurio 8 straipsnyje nustatytos savivaldybių funkcijos: nustatyti savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinas sporto sritis, sporto srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos finansavimo iš savivaldybės biudžeto kriterijus ir tvarką. Kaip tai sekasi įgyvendinti Klaipėdos rajono savivaldybėje, kalbamės su mero pavaduotoja VIOLETA RIAUKIENE.

Kaip gyventojai vertina įvairias sporto ir sveikatinimo paslaugas Klaipėdos rajono savivaldybėje pagal pernai atlikto savivaldybės gyventojų patenkinimo viešosiomis paslaugomis indekso nustatymo tyrimo duomenis?

Palankiai vertinančių gyventojų dalis yra tokia: sveikos gyvensenos vertybių ir įpročių dalis – 43,7 proc., lauko aikštynų kokybė ir įvairovė – 44,3 proc., NVO ir sporto klubų veikla – 36,7 proc., specializuotų sporto objektų pakankamumas – 17,3 proc., po stogu esančių įvairių sporto objektų, salių, baseinų kokybė ir įvairovė – 27,2 proc., bendros paskirties sporto salių pakankamumas ir būklė – 25,7 proc., gimnazijų, pagrindinių mokyklų ir sporto aikštynų kokybė ir prieinamumas gyventojams – 67,53 proc.

2018 m. Sveikatos apsaugos skyrius atliko galiojančių šalies ir savivaldybės teisės aktų auditą, įvertino savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komiteto posėdžiuose sporto srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų pateiktą informaciją, taip pat ir minėto tyrimo ataskaitoje pateiktus gyventojų sporto paslaugų vertinimus.

Stengtis yra kur, todėl praėjusių metų paskutiniame posėdyje buvo priimta keletas svarbių ir naudingų visai savivaldybės sveikos gyvensenos mėgėjų, taip pat ir aktyviai spor-

tuojančių ir profesionalių sportininkų bendruomenei sprendimų, pagal kuriuos numatytos kompleksinės ir ilgalaikės priemonės.

Kokios ir kaip buvo nustatytos savivaldybės biudžeto lėšomis finansuotinos sporto sritys?

Dėl jų iš tiesų daug diskutuota net keliuose Švietimo, kultūros ir sporto komiteto posėdžiuose. Nustatytos šios sritys: savivaldybės gyventojų fizinio aktyvumo plėtra ir sportininkų, reprezentuojančių Klaipėdos rajono savivaldybę, ugdymo, dalyvavimo pasaulio, Europos, Lietuvos aukšto meistriškumo sporto varžybose rėmimas. Tvirtinant 2019 m. savivaldybės biudžetą bus sprendžiamas lėšų skyrimo klausimas.

Savivaldybės gyventojų fizinio aktyvumo plėtra bus skatinama įrengiant naujas treniruoklių aikšteles, atnaujinant ir įrengiant sporto aikšteles visoje savivaldybės teritorijoje, įsteigti nauji etatai viešojoje įstaigoje Sporto centre, na, o kaip bus remiami sportininkai, reprezentuojantys mūsų rajoną, išdėstyta tam sukurtame tvarkos apraše.

Kas nuveikta ankstesniais metais ir ar toliau bus įgyvendinamos priemonės ta pačia kryptimi? Kokios laukia naujovės?

Džiaugiamės, kad visi rajono gyventojai per dvejus praėjusius metus sulaukė naudingų priemonių, kurios padeda sveikos gyvensenos entuziastams aktyviai sportuoti čia pat, savo aplinkoje. Kiekvienoje seniūnijoje įrengta naujų lauko treniruoklių už 24 tūkst. eurų.

Poreikis iš dalies patenkintas, tačiau tebėra vidaus treniruoklių stygius. Gyventojams turi būti sudarytos sąlygos nemokamai mankštintis ir šaltuoju metų sezonu. Kūno kultūros ir sporto plėtros programoje planuojama pakeisti priemonės pavadinimą į „Lauko ir vidaus treniruoklių įrengimas Klaipėdos rajono seniūnijose“. Bus apklaustos seniūnijos dėl turimų patalpų, kuriose būtų galima įrengti vidaus treniruoklius. Programa turėtų būti numatyta trejiems metams.

Rajone iš viso nuo 2016 m. atnaujinta 11 sporto aikštelių. Šiomet 112 tūkst. eurų planuojama skirti keturioms sporto aikštelėms atnaujinti.

Patvirtinti nauji etatai Sporto centre. Kiek jų ir kaip konkrečiai šie specialistai dirbs su gyventojais?

Europos Sąjungos šalių patirtis rodo, kad gyventojų fizinį aktyvumą veiksmingiausiai didina bendros, o ne individualios fizinio aktyvumo priemonės. Tada, kai žmonės jaučia bendrystę, yra komandoje, jie pasiekia daugiau – taip pat ir siekdami geresnių asmeninių sveikos gyvensenos rezultatų.

Savivaldybės tikslas yra ugdyti vidinę gyventojų motyvaciją ir siekti ilgalaikio gyventojų fizinio aktyvumo padidėjimo. Tam turi būti šios sąlygos ir, be kita ko, su gyventojais turi dirbti specialistai, gebantys motyvuoti, konsultuoti fizinio aktyvumo klausimais, organizuoti pratybas, sporto renginius. To ir tikimės iš naujų fizinio aktyvumo ir sporto specialistų, kurių leistinas pareigybių skaičius Klaipėdos rajono savivaldybės biudžetinės įstaigos sporto centre padidintas iki 21 (iki šiol buvo 16) ir iš prašomų naujų penkių etatų keturi skirti fizinio aktyvumo ir sporto specialistams seniūnijose, o vienas – darbininkui, atsakingam už lauko ir vidaus sporto infrastruktūros plėtrą ir priežiūrą.

Žmonės, norintys sveikai gyventi ir aktyviai sportuoti, turėtų gauti kuo daugiau paslaugų ir konsultacijų nemokamai. Tikimės, kad nuosekliai įgyvendinamos programos užtikrins kokybišką paslaugų prieinamumą visame rajone. Būna, kad įsitraukti į nuolat sportuojančiųjų, sveikai gyvenančiųjų gretas.

Patvirtintas ir Sportininkų, reprezentuojančių Klaipėdos rajono savivaldybę, ugdymo, dalyvavimo pasaulio, Europos, Lietuvos aukšto meistriškumo sporto varžybose rėmimo tvarkos aprašas. Kas jame svarbiausia ir kokios naujovės numatytos?

Savivaldybė visada rėmė ir toliau rems sportininkus, reprezentuojančius mūsų rajoną Lietuvoje ir už jos ribų.

Klaipėdos rajone nebuvo aiškių sportininkų rėmimo kriterijų ir tvarkos. Ankstesni dokumentai buvo pasenę ir nebeaktualūs. Dabar pagal naują tvarkos aprašą bus aiškūs rėmimo kriterijai ir tvarka ir paramą gaus sportininkas, o ne klubas. Siūlomas trejų metų programinis finansavimas. Tai sudarys palankias sąlygas siekti rezultato ir sumažins administracinę našta sporto srityje veikiantiems subjektams ir savivaldybės administracijai. Bus vykdoma naujos tvarkos stebėseną ir esant reikalui Tvarkos aprašas koreguojamas. Iš viso sportininkams remti reikėtų apie 200–220 tūkst. eurų. Dalis lėšų bus perkelta iš Kūno kultūros ir sporto plėtros programos. Jų skyrimo klausimas bus sprendžiamas tvirtinant naują biudžetą.

Kalbėjosi Daiva Beliakaitė